

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

09 Temmuz 2019

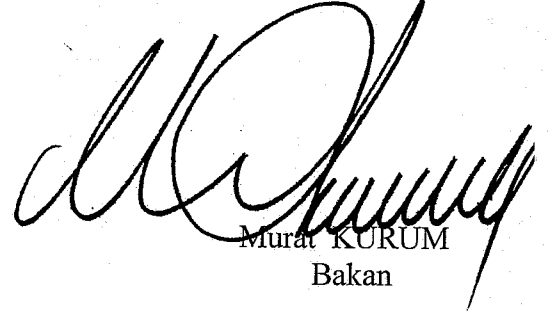
Sayı : 30824082/610- 159816
Konu : Yazılı soru önergeleri

.../.../2019

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

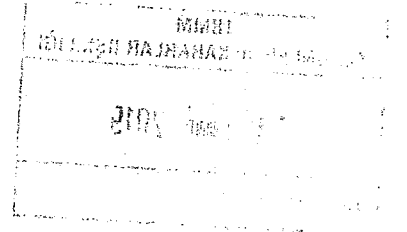
Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları, Bakanlığımıza geliş tarih-sayıları ile konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EKLER:

- Liste (3 Adet- 3 Sayfa)
- Cevap yazısı (21Adet, 44 Sayfa)

İZMİR MİLLETVEKİLİ
SAYIN MURAT BAKAN'IN
TBMM 7/10467 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE DAİR
SORU VE CEVAPLARI

SORULAR:

TMMOB Çevre Mühendisleri Odası (ÇMO) tarafından hazırlanıp açıklanan "Türkiye'nin Hava Kirliliği Raporu" na göre, ölçüm yapılabilen 45 ildeki istasyonların çevresinde yaşayan 60 milyon kişi ulusal değerlerin üzerinde PM10 (toz) seviyesine maruz kalmaktadır. Raporla yer alan verilere göre, saatlik ve günlük N02 (azot dioksit) ölçümü yapılan istasyonlara bakıldığında Türkiye'deki en kirli il ve ilçeler; Adana-Doğankent, Amasya-Şehzade, Ankara-Çankaya, Demetevler, Sıhhiye, Artvin-Hopa, Bursa-Beyazıt, Çorum-Bahabey, Erzincan, Erzurum, İstanbul-Aksaray, Beşiktaş, Çatladıkapı, Esenler, Göztepe, Kadıköy, Kartal, Mecidiyeköy, Selimiye, Şirinevler, Ümraniye, Üsküdar, İzmir-Şirinyer. Nox (azot oksit) verilerine göre ise en kirli iller İstanbul, Ankara, Adana, Amasya, Balıkesir, Çorum, Edirne, Erzincan, Erzurum'dur.

Bu bağlamda;

- 1) Türkiye'de hava kirliliğinin önlenmesi ve minimum düzey indirgenmesi konusunda Bakanlığınızın yürüttüğü çalışmalar nelerdir? Bu konuda geliştirdiğiniz yeni projeler var mıdır?
- 2) Ölçüm istasyonlarının bakım ve kalibrasyonuna daha fazla önem gösterilmesi ve doğrudan akciğerleri etkileyen PM 2,5 kirlenici ölçümlerinin bütün istasyonlarda yapılabilmesi için bir çalışmanız mevcut mudur?

CEVAPLAR:

1- Bilindiği üzere 06.06.2008 tarih ve 26898 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren ve Avrupa Birliğine Üye ülkelerde uygulanan direktiflerle de uyumlu olan Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi (HKDY) Yönetmeliği'nde tanımlı esaslar; hava kalitesi izleme sistemlerinin kuruluşu, ölçümlerin değerlendirilmesi ve kamuoyunun bilgilendirilmesi ile hava kirliliğinin önlenmesi veya hava kirliliğinin iyi olduğu yerlerde mevcut durumun korunması ve daha da iyileştirilmesini içermektedir.

Ölçüm istasyonları; kentsel, trafik, endüstri ve kırsal olarak 4 ayrı kategoride kurulmuştur. Kategorilere göre ölçülen parametrelerde farklılık arz etmekte olup, Kükürtdioksit, Partikül Madde (PM10 ve PM2.5), Azot oksitler, Ozon, Karbonmonoksit, VOC Örneklemesi, Partikül Madde Örneklemeleri, Meteorolojik Parametreler ölçülmekte, hava kalitesi ölçüm istasyonundan elde edilen örnekler, analitik laboratuvarında uluslararası normlar doğrultusunda; Ağır Metaller (Pb, Cd, Ni ve As), PAHs (Poliaromatik hidrokarbonlar), BTEX (Benzen, Toluen, Etilbenzen ve Xsilen) analizleri yapılmaktadır.

Bu doğrultuda; hava kalitesi izleme istasyonlarından elde edilen veriler, anlık olarak www.havaizleme.gov.tr internet adresinden kamuoyunun bilgisine sunulmakta ve bölgedeki kamu kurum ve kuruluşları ile talep edilmesi halinde üniversiteler ile paylaşılmaktadır.

Ayrıca, vatandaşlarımızın soluduğu hava kalitesi, Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği çerçevesinde, sayıları 2002 yılından itibaren artan bir ivme ile 339'a ulaşan sabit ölçüm istasyonu ile anlık olarak ölçülmekte ve kamuoyuna açık olan web adresinden Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağına bağlı ölçüm istasyonlarında ölçülen hava kalitesinin iyi, orta, hassas, sağlıklı, kötü, tehlikeli sınıfta olduğu bilgisi de yayınlanmaktadır.

2019 yılı itibariyle tüm temel hava kirleticileri için AB limit değerleri uygulanmaya başlanmıştır. İllerimizin hava kalitesi ölçüm verileri esas alınarak, hava kalitesinin iyileştirilmesi hedeflenen 64 ilimizde Temiz Hava Eylem Planları (2014-2019) uygulanmaya başlanmıştır. Temiz Hava Eylem Planları taşra teşkilatımız koordinasyonunda hazırlanmakta olup, özellikle uygulanmasında yerel yönetimlere önemli görevler düşmektedir. Söz konusu eylem planları Vali ve Belediye Başkanı onayının ardından Bakanlığımıza gönderilmekte ve eylemlerin gerçekleşme durumları Bakanlığımızca Temiz Hava Eylem Planı İzleme (THEP-İZ) yazılımı ile altı aylık dönemler halinde izlenmektedir.

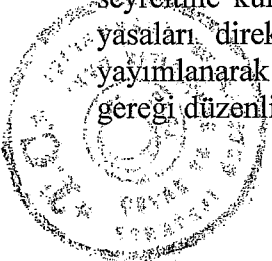
Son yıllarda gelişen bilgi teknolojileri hava yönetimi alanında kullanılmaya başlanmış web tabanlı coğrafi bilgi teknolojilerini kullanan "Hava Emisyon Yönetim (HEY) Portalı" Bakanlığımız sunucularında devreye alınmıştır. Bu portalda tüm kirletici kaynakların coğrafi lokasyonları ve bilgileri kayıt altına alınmakta ve hava kirliliğine katkıları ortaya konulmaktadır. Meteorolojik/topoğrafik etmenler ve sınır ötesi kirlilik taşınımı, şehirlerimizin kirliliğe katkıları bütüncül olarak değerlendirilmektedir. HEY Portalı aracılığıyla hava kalitesinde sorun yaşanan yerlerde Bakanlığımız öncülüğünde yerel çözümler geliştirilecektir. Ülkemizde eski kömür santrallerinin verimli ve temiz teknolojiyle yenilenmesi amacıyla her santral özelinde hazırlanan teknoloji değişim planlarının uygulanması takip edilmektedir.

Ülkemizde yoksul ailelere sosyal yardımlaşma kömürleri ısınma amaçlı katı yakıt standartları ile illerin hava kalitesi dikkate alınarak belirlenen ilave standartlara uygun olmalıdır. Sosyal yardımlaşma kömürlerinin üretimi, dağıtımı ve satışı sırasında yapılan denetimler ile uygunluk tespitleri yapılmakta ve uygunsuzluk kararı alınan yakıtlar ısınma amaçlı kullanılmamaktadır.

Diğer taraftan; Ülkemizde ısınmada doğal gaz kullanımı her geçen yıl artmakta olup, son verilere göre bir yılda 2 Milyar m³ artış tespit edilmiştir. Bununla birlikte alternatif ısınma kaynakları olarak; özellikle sanayi ve enerji üretim tesislerinin atık ısılarından ve jeotermal vb. yenilenebilir enerji kaynaklarından faydalanılarak bölgesel ısınma sistemlerinin kurulması ve yaygınlaştırılması konusu ülkemiz hedefleri arasında yer almaktadır. Bu sistemlerin yaygınlaştırılması ile özellikle yoksul ailelere yapılan kömür yardımı yerine ısınma kartı dağıtılması gibi çalışmalar başlatılacaktır. Motorlu taşıtlardan kaynaklanan hava kirliliğinin kontrolüne yönelik olarak, 2018 yılında devreye aldığımız "Egzoz Gazı Emisyon Takip Sistemi" yazılımı ile egzoz gazı emisyon ölçümleri veri tabanında tutularak, anlık olarak takip edilmekte ve egzoz pulları sistem üzerinden verilmektedir.

Araç parkı yaş ortalaması düşürülerek, gelişmiş motor teknolojilerine sahip araçlarla karayolu ulaşımı kaynaklı hava kirletici etkisinin azaltılması hedeflenmektedir. 2018 yılında, 16 yaş üzeri araçlara 10.000 TL hurda teşvik uygulaması hayata geçirilmiş olup, bu teşvikle kirletici vasfı yüksek olan araçların hurdaya ayrılma sayısında ciddi bir artış yaşanmıştır. Bakanlığımızca karayolu taşıtlarından kaynaklı hava kirliliğinin azaltılmasına yönelik tüm alternatif teşvik modelleri değerlendirilerek kalıcı bir dönüşüm modeli üzerinde çalışılmaktadır. Ayrıca, trafikten kaynaklanan hava kirliliğinin azaltılması üzerinde olumlu etki yaparak, insan sağlığının ve çevrenin korunması açısından önem taşıyan, ekonomiye de olumlu katkıları olduğu bilinen bisiklet kullanımının yaygınlaştırılması amacıyla Belediyelere bisiklet yolu yapımı için maddi destek verilmektedir.

2- Ölçüm istasyonlarındaki cihazların bakım onarım ve kalibrasyon işlemleri aylık olarak düşük konsantrasyonlu tüplerle, ayrıca üçer aylık periyotlarda yüksek konsantrasyonlu tüplerle seyreltme kullanılarak yapılmaktadır. Türkiye genelinde hava kirliliği, Avrupa Birliği uyum yasaları direktiflerine uygun olarak 06.06.2008 tarihli ve 26898 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği (HKDYY) gereği düzenli olarak 339 adet hava kalitesi ölçüm istasyonu ile anlık olarak izlenmektedir.

Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği (HKDYY) EK-2 de yer alan maddeler doğrultusunda bir hava kalitesi ölçüm istasyonunun kurulacağı yer ve istasyonda ölçülecek parametreler, yapılan Ön Değerlendirme çalışması ile kirliliğin türü ve miktarı üzerinden hesaplanarak belirlenmektedir. Bu kapsamda, 81 İl genelinde bölgesel olarak yapılan ön değerlendirme çalışmaları sonucu çıkan bulgular üzerinden yapılan hesaplamalarla PM_{2,5} parametresinin gerekli olduğu tüm istasyonlarda PM_{2,5} ölçümü yapılmaktadır. Ayrıca, Bakanlığımız Temiz Hava Merkezi Müdürlüklerince yürütölen “Hava Emisyon Yönetim Portalının Geliřtirilmesi (HEYGEL)” ve “şehirlerde Hava Kalitesinin İyileştirilmesi ve Kamuoyu Farkındalığının Artırılması Projesi (CITYAIR)” gibi projeleri bulunmaktadır.

Ayrıca, PM_{2,5} kirleticisinin Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği’ne eklenmesi hususunda da iceren Yönetmelik revizyon çalışmaları devam etmektedir.

